

Journal of Education Culture and Society. 2024. № 15(2). P. 267–285. URL: <https://doi.org/10.15503/jecs2024.2.267.285>

3. Створення освітньо-ігрового середовища для розвитку комунікативно-мовленнєвих навичок дошкільників: посібник / уклад. Л. М. Агамер'янц. Слов'янськ: Вид-во Б. І. Маторіна, 2019. 83 с.

Тетяна Довженко,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової і професійної освіти,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди

ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ З БАТЬКАМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах воєнного стану перед педагогами постає завдання не лише забезпечити безперервність освітнього процесу, але й підтримати емоційний стан учнів та їхніх сімей. Сім'я є основним середовищем, яке впливає на психологічний та емоційний комфорт дитини. У молодшому шкільному віці діти найбільш чутливі до стресів, тому співпраця школи з батьками набуває нових форм і методів.

У воєнний час багато дітей переходять на дистанційне навчання, що змінює формат взаємодії між школою та сім'єю. Батьки стають безпосередніми учасниками освітнього процесу, адже на них покладається відповідальність за організацію навчального простору вдома. Важливо, щоб педагоги чітко доносили до батьків інформацію про освітні завдання, способи їх виконання та ресурси, які можна використовувати для навчання [2].

Воєнні дії, економічна нестабільність і загроза життю викликають у батьків високий рівень тривожності. Це може призводити до емоційного вигорання, агресивності чи пасивності, що впливає на дитину. У цьому контексті школа повинна стати ресурсним центром для батьків, надаючи психологічну підтримку та поради щодо збереження внутрішньої рівноваги.

Слід зазначити, що ефективними формами і методами роботи з батьками молодших школярів в умовах воєнного стану є інформаційно-просвітницька робота та психологічна підтримка.

Інформаційно-просвітницька робота передбачає організацію регулярних зустрічей з батьками, на яких обговорюються способи допомоги дитині адаптуватися до змін, роль батьків у формуванні стійкості до стресу, методи використання доступних ресурсів для дистанційного навчання тощо. Корисними є створення онлайн-груп, де педагоги можуть публікувати корисні матеріали (відео, статті, поради).

Важливою є і психологічна підтримка батьків. Необхідно організовувати як індивідуальні консультації, так і групові тренінги для батьків. Наприклад, доцільно проводити для батьків консультації на теми: «Як говорити з дітьми про війну», «Як зберігати спокій у кризових ситуаціях», організовувати групові

тренінги щодо розвитку емоційної стійкості, техніки релаксації для всієї родини, залучати батьків до освітнього процесу [4].

Зокрема, педагоги можуть пропонувати батькам спільне виконання проєктних завдань, організацію творчих заходів (наприклад, малювання, читання казок, створення відео), участь у класних зборах, на яких можна поділитися досвідом або висловити пропозиції.

В умовах воєнного стану слід зважати на особливості комунікації з батьками. Завдяки цифровим інструментам педагог може бути на постійному зв'язку з батьками. Найбільш популярними зараз є платформи Zoom, Google Meet для онлайн-конференцій і зборів, Telegram, Viber для обміну повідомленнями, електронні щоденники або онлайн-сервіси для контролю успішності учнів.

У спілкуванні педагог повинен обов'язково враховувати емоційний стан батьків, використовувати позитивну лексику, уникати критики та надмірного тиску. Наприклад, фраза «Дякуємо за вашу підтримку у виконанні завдань» є більш ефективною, ніж «Чому ви не допомогли дитині виконати домашнє завдання?» [3].

Слід зазначити, що регулярні опитування або обговорення з батьками допомагають краще розуміти їхні потреби. Можна використовувати Google-форми або прості анкети з відкритими питаннями, щоб збирати думки щодо організації навчання.

Практичні аспекти роботи з батьками в умовах воєнного стану можуть включати організацію тематичних тренінгів і семінарів на таку тематику: «Стрес у дітей: як допомогти його подолати», «Як правильно організувати час для навчання вдома», «Практики сімейного читання як спосіб зниження тривоги» тощо.

Доцільним є впровадження спільних заходів для дітей і батьків, адже спільна участь у творчих майстер-класах чи онлайн-іграх дозволяє батькам і дітям налагоджувати емоційний контакт. Наприклад, створення тематичних малюнків або відеороликів про мир і доброту може бути терапевтичним.

Також дуже важливою є підтримка родин, що опинилися у складних життєвих обставинах. Освітяни можуть ініціювати допомогу через місцеві громади чи благодійні організації. Наприклад, організувати збір необхідних речей (одяг, канцелярія) та залучити волонтерів для надання психологічної чи матеріальної допомоги [1].

Отже, ефективна робота з батьками молодших школярів у воєнний час допомагає знизити рівень тривожності в сім'ях і забезпечити стабільність освітнього процесу. Педагогічні працівники відіграють важливу роль у створенні підтримуючого середовища, використовуючи сучасні технології, емпатійний підхід і інноваційні форми взаємодії. Спільна робота школи та батьків сприяє гармонійному розвитку дитини навіть у складних життєвих умовах.

Список використаних джерел

1. Вовнянко Т. Батьки і діти: Шляхи взаємодії Батьківські збори. *Психолог*. 2017. № 9/10. С. 53–59.

2. Методичні рекомендації «Робота з батьками у воєнний та післявоєнний час». URL: https://znayshov.com/News/Details/metodychni_rekomendatsii_robota_z_batkamy_u_voiennyi_ta_pisliavoiennyi_chas (дата звернення 29.11.2024).

3. Освіта в умовах воєнного стану в Україні: психолого-педагогічний аспект: зб. матеріалів. наук.-практ. конф. / ред. кол.: В. І. Очеретянко (гол.) та ін. Хмельницький: ХОППО ім. А. Назаренка, 2024. 471 с.

4. Скрипник Г., Кучерява Н. Організація системи співпраці з батьками: практичні аспекти навчання батьків. *Соціальний педагог*. 2018. № 11. С. 32–37.

Олена Дюрков,

здобувач другого (магістерського) ступеня вищої освіти
кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник – Оксана Писарчук,

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри освітології і педагогіки,

Західноукраїнський національний університет

ДИДАКТИЧНІ ІГРИ У РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Дидактичні ігри є важливим засобом корекційно-розвивальної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, оскільки вони створюють умови для ефективного засвоєння знань, розвитку мислення, уваги, пам'яті, комунікативних здібностей та соціальних навичок. Використання таких ігор дозволяє враховувати індивідуальні можливості дітей, адаптувати навчальний процес до їхніх потреб і забезпечити емоційно-комфортне середовище.

Особливістю дидактичних ігор є їхня спрямованість на вирішення освітніх завдань через активну взаємодію дитини з ігровим матеріалом. Ігри допомагають дітям краще засвоювати навчальний матеріал завдяки їхній доступній і захопливій формі. У роботі з дітьми з особливими потребами ці ігри також виконують терапевтичну функцію, сприяючи зниженню тривожності, покращенню самооцінки та розвитку емоційної стійкості.

Під час організації дидактичних ігор з дітьми з особливими освітніми потребами педагоги повинні враховувати специфіку кожного виду порушень і обирати відповідні матеріали та методи. Наприклад, для дітей з порушеннями слуху ефективними є ігри, які акцентують увагу на візуальних засобах і тактильних відчуттях, тоді як для дітей з порушеннями зору важливо забезпечити доступ до аудіоматеріалів та тактильних об'єктів. Дітям із розладами спектра аутизму підходять ігри, які сприяють розвитку комунікативних навичок, соціалізації та зниженню рівня сенсорної перевантаженості.

Важливим компонентом дидактичних ігор є участь дорослих, які виступають як фасилітатори та помічники. Їхня роль полягає в тому, щоб забезпечити поступовий перехід від простих завдань до складніших,